

Anglų kalbos mokėjimo lygio nustatymas ir mokymo tobulinimas

Genovaitė Laugalienė ir Audronė Riley

Anotacija. Lietuva rengiasi būti atvira pasauliui ir besiplečiančiai Europos Sąjungos erdvei. Gyvename daugia-kalbėje aplinkoje, todėl pageidautina gerai mokėti bent vieną užsienio kalbą. Tai ypač svarbu Lietuvos kari-nėms pajėgoms, kur visapusiškas karių rengimas, įskaitant ir anglų kalbos mokymąsi, yra svarbiausias kariuo-menės stiprinimo veiksnys. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija yra šios kariuomenės sudedamoji dalis. Todėl, Lietuvai įstojus į NATO, anglų kalbos mokymas Akademijoje įgijo ypatingą reikšmę. Norint pasiekti šiuolaikinį NATO šalių karių profesionalumo lygį, šalia kitų dalykų būtina puikiai mokėti anglų kalbą.

Šiame straipsnyje pateikiami duomenys apie kariūnų anglų kalbos mokymosi pasiekimus per trejus mokymosi akademijoje metus; apžvelgiamos kariūnų anglų kalbos mokymosi reikmės; patikslinamas optimalus valandų skaičius, būtinas pasiekti antrąjį kalbos mokėjimo lygį pagal norminį dokumentą ND6001; nurodomi veiksman-giausi kariūnų mokymo metodai.

Įvadas

Pagrindinis anglų kalbos mokymo tikslas Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje yra padėti kariūnams pasiekti antrąjį kalbos mokėjimo lygį pagal kalbos mokė-jimo lygius NATO šalyse reglamentuojantį norminį doku-mentą STANAG 6001, kuris buvo pritaikytas Lietuvos reikmėms ir pavadintas ND 6001. Charakterizuojant kalbos mokėjimą pagal šį dokumentą, naudojami keturi skaitme-nys, nurodantys klausymą, kalbėjimą, skaitymą ir rašymą. Prieš juos rašomos raidės KML, reiškiančios kalbos mokė-jimo lygį. Pvz., KML 3321 reiškia: klausymas – 3 lygis, kalbėjimas – 3 lygis, skaitymas – 2 lygis ir rašymas – 1 lygis.

Mokėdami kalbą antru lygiu kariūnai gali tenkinti akade-mines, kultūrinės, socialinės ir profesinės kasdieninės tar-nybos reikmes, atlikti nesudėtingas tarptautines užduotis, parašyti reikiamus dokumentus pagal standartinę formą, integruotai plėtodami visas komunikacinės veiklos rūšis.

Tačiau Krašto apsaugos sistemoje dažnai reiškiamą nuo-monė, kad baigę akademiją kariūnai turėtų mokėti anglų kalbą trečiuoju lygiu. Dėl šios priežasties buvo nutarta iš-tirti ar akademijos studijų planuose kalbos mokymui numa-tytas valandų skaičius bei naudojama mokomoji medžiaga suteikia kariūnams galimybę pasiekti šį lygį.

Anglų kalbos mokymui skiriamos keturios valandos per sa-vaitę su pertraukomis dėl lauko pratybų ir praktikos kovi-niuose daliniuose; 25-35% kariūnų pradeda mokytis kalbos tik Akademijoje, todėl maksimaliai išnaudojamos ir audito-rinės, ir savarankiško darbo valandos. Tam reikia gerai ap-galvoti, kokią mokomąją medžiagą ir kokia seka pateikti kariūnams, kurioms komunikacinės veiklos rūšims skirti daugiau dėmesio ir laiko, išsiaiškinti, kokie kalbos moky-mosi stiliai kariūnams priimtinausi ir veiksmingiausi.

Tyrimo objektas – anglų kalbos mokėjimo lygio kitimas 2001-2004 m. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo aka-demijoje

Pagrindiniai tyrimo tikslai:

1) išanalizuoti, įvertinti ir palyginti:

- kariūnų anglų kalbos mokėjimą per trejus mokymosi Akademijoje metus;

2) nustatyti:

- kariūnų anglų kalbos mokymosi reikmes;
- optimalų valandų skaičių siekiant 1-3 kalbos mokėjimo lygių pagal ND6001;
- veiksmingiausius mokymo metodus bei tinkamiausią mokomąją medžiagą.

Literatūros apžvalga

Kad kalbos mokymas būtų tikrai profesionalus, nepakanka turėti vien profesionalius dėstytojus. Reikalingas nuolatinis ieškojimas, eksperimentavimas ir naujų idėjų įdiegimas. Pirmiausia, kaip teigia D. Nunan (Nunan 1994) svarbu yra išanalizuoti ir atsižvelgti į besimokančiųjų poreikius ir tiks-lus. Tai palengvina mokymo tikslų ir uždavinių formula-vimą, mokymo turinio parinkimą, besimokančiųjų grupavimą, mokymo medžiagos parinkimą, pritaikymą ir už-duočių paruošimą, t.y. mokymo programų sudarymą. Au-toriaus pateiktų anketų pavyzdžiai (Nunan 1985), (Nunan, Burton 1985) buvo naudingi Akademijoje sudarant kariūnų ir karininkų kalbos mokymosi poreikių anketas.

Kitas svarbus šaltinis, kuriuo buvo remiamasi, yra Bendra Europos rekomendacijų kalboms sistema: mokymasis, mo-kymas, vertinimas (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment 2001). Tai kalbininkų ir pedagogų dešimties metų tyrimų rezultatas, kuris pateikia visiškai naują, detalų kalbos var-tojimo lygių ir tam reikalingų žinių bei įgūdžių modelį. Šios rekomendacijos skirtos kalbų mokymo profesiona-lams. Jų tikslas stimuliuoti mokymo tikslų ir metodų apmąstymą, palengvinti bendravimą ir suteikti bendrą pag-rindą mokymo programų sudarymui, mokymo planų, egza-minų tobulinimui ir tuo skatinti tarptautinį bendradarbia-vimą.

Vienas iš būdų kalbos mokėjimo lygiui nustatyti yra testai. Antra vertus, jie parodo ne tik besimokančiųjų žinias, bet ir

mokymo efektyvumą (Bachman 2003). Todėl, išanalizavus testų rezultatus, galima koreguoti mokymo medžiagą ir planus. Tačiau egzistuoja daug argumentų prieš testus, kaip vertinimo formą. Teigiama, kad:

- 1) kai kurie studentai labai nervinasi testų metu, todėl jų rezultatai būna blogesni ir neatspindi objektyvios padėties;
- 2) dalis studentų nesimoko semestro metu, bet „iškalę“ medžiagą paskutinę minutę sugeba gauti gerus rezultatus;
- 3) pasibaigus testui, studentai greitai užmiršta ką išmokę;
- 4) studentai labiau jaudinasi dėl testo rezultatų, negu dėl žinių.

Pritariant testavimui pateikiami šie argumentai:

- 1) testas yra informacija dėstytojui apie tai, kaip studentai išmoko. Be to, tai ir savotiškas dėstytojo mokymo įvertinimas;
- 2) testo klaidų analizė tai taip pat mokymasis;
- 3) testai leidžia studentams suvokti savo pasiekimus ir džiaugtis jais. Jie gali tapti motyvu dar geriau mokytis.

Be to, laikui bėgant, pasikeitė pati testų prigimtis – jie tapo humanistiškesni, mažiau bauginantys, siekiantys ne parodyti ko testuojamasis nežino, o ką ir kaip atlieka (McNamara 2000).

Nepaisant visų teigiamų pusių, pirmiausia reikia sumažinti testų neigiamą poveikį, todėl labai svarbu, kad testų sudarytojai būtų kompetentingi šioje srityje ir atsižvelgtų į visus faktorius (Bachman & Palmer 2000). Šalia viso kito, reikia pabrėžti, kad studentai turėtų lyginti testo rezultatus su savo praeitų testų rezultatais, o ne su draugų rezultatais.

Testavimo metodas

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnų

1 lentelė. Kandidatų į 1 kurso kariūnus testavimo rezultatai (2001 08 22-24) (91 kandidatas)

Lygis	Klausymas		Kalbėjimas		Skaitymas		Rašymas	
	Kandidatų skaičius	%	Kandidatų skaičius	%	Kandidatų skaičius	%	Kandidatų skaičius	%
2	12	13	14	15	6	7	9	10
1	41	45	47	52	31	34	40	44
0	38	42	30	33	54	59	42	46

Mokantis kalbos greičiau susiformuoja pasyvaus mokėjimo įgūdžiai, t.y. geriau sekasi klausyti ir skaityti negu kalbėti ir rašyti. 2001-ųjų metų kandidatų į kariūnus testavimo rezultatai parodė, kad, pirma, nemažai kandidatų gavo tik 0 lygį. Vadinasi, mokykloje įgytos žinios ir suformuoti įgūdžiai nebuvo pakankamai tvirti. Antra, blogiausi buvo skaitymo rezultatai (daugiau nei pusė kandidatų buvo įvertinti nulių), o geriausi – kalbėjimo (žr. 1 lentelę). Tai gana nelaukti rezultatai, todėl buvo padaryta išvada, kad kalbėdami kandidatai į kariūnus operavo mokykloje mintinai išmoktomis temomis bei frazėmis. Dėl to buvo peržiūrėtos

anglų kalbos mokėjimo lygiui nustatyti Užsienio kalbų katedroje buvo parengti testai, apimantys visas komunikacinės veiklos rūšis – klausymą, kalbėjimą, skaitymą ir rašymą. Nors tikslas yra pasiekti antrąjį kalbos mokėjimo lygį, visi testai buvo 1-2-3 lygių pagal ND 6001 reikalavimus, siekiant geriau atspindėti kariūnų žinias ir gauti objektyvius rezultatus.

Kiekvienas testų klausimas buvo vertinamas vienu balu. Surinkta balų suma buvo verčiama procentais. Išeities taškas – 60%. Atlikę nuo 60% iki 70% visų užduočių, kariūnai buvo įvertinami pirmuoju kalbos mokėjimo lygiu. Pasiekę 80-90%, – antruoju lygiu. Atlikę daugiau negu 90% užduočių, kariūnai buvo įvertinami trečiuoju lygiu. Vertinant rašymą balai buvo skiriami už temos atskleidimą, teksto junglumą ir išdėstymą, jo rišlumą, žodyno sudėtingumą ir gramatinį tikslumą. Vertinant kalbėjimą buvo apsiribota trimis veiksniais:

- 1) gebėjimu dalyvauti pokalbyje,
- 2) žodyno turtingumu,
- 3) suprantamumu (tarimas, intonacija, gramatika).

Stojant į Akademiją buvo testuojami kandidatai į kariūnus, kurie vidurinėje mokykloje mokėsi anglų kalbos kaip pagrindinės ir kaip antrosios užsienio kalbos. Kandidatai, kurie mokykloje mokėsi vokiečių, prancūzų arba rusų kalbų, testuojami nebuvo. Kadangi Akademijoje visi kariūnai mokomi anglų kalbos, tai po pirmo, antro ir trečio kursų buvo testuojami visi kariūnai. 2005 metų pavasarį bus testuojami ketvirtą kursą baigę kariūnai.

Testavimo rezultatų palyginimas

Trejų metų testavimo rezultatai parodė, kad, palyginus visų keturių komunikacinės veiklos rūšių įgūdžių formavimosi rezultatus, ryškių dėsningumų nebuvo. Kandidatai į kariūnus ir vėliau kariūnai pasirodė geriau tai vienoje, tai kitoje komunikacinės veiklos rūšyje.

Kandidatai į kariūnus buvo testuoti pirmą kartą 2001 m.

kandidatų į kariūnus kalbėjimo testo užduotys. Buvo pateikta papildomų užduočių, leidžiančių geriau patikrinti spontanišką kandidatų kalbėjimą.

Baigus 1 kursą, buvo testuojami visi kariūnai, t.y. tie, kurie pradėjo mokytis anglų kalbos tik Akademijoje nuo nulinio lygio („0“), ir tie, kurie tęsė kalbos mokymąsi („tęsti“).

Kariūnams, kurie mokėsi nuo „0“, buvo duotas 1-ojo lygio testas, o tiems, kurie anglų kalbos mokymąsi tęsė akademijoje, – 2-ojo lygio testas. Todėl šios dvi grupės buvo vertinamos atskirai.

2 lentelė. 1 kurso kariūnų, kurie anglų kalbos mokėsi nuo “0”, testavimo rezultatai. (2002 m. birželio mėn.) (39 kariūnai)

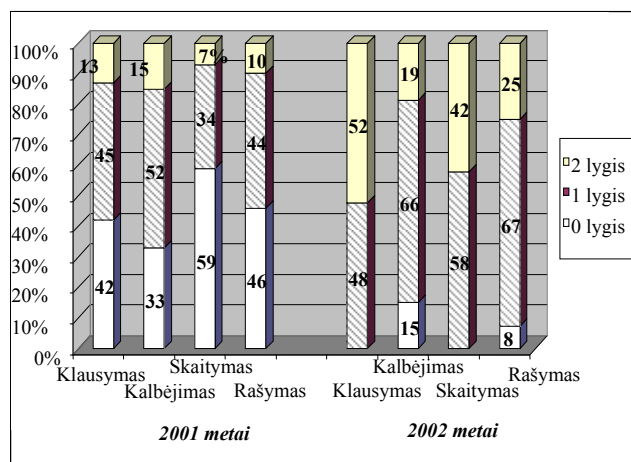
Lygis	Klausymas		Kalbėjimas		Skaitymas		Rašymas	
	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%
1	34	87	3	8	11	28	3	8
0	5	13	36	92	28	72	36	92

“0” kariūnams labiausiai nesisekė kalbėjimas ir rašymas. Geriausi rezultatai – klausymo.

3 lentelė. 1 kurso kariūnų, kurie tęsė anglų kalbos mokymąsi, testavimo rezultatai (2002 06) (92 kariūnai)

Lygis	Klausymas		Kalbėjimas		Skaitymas		Rašymas	
	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%
2	48	52	17	19	39	42	23	25
1	44	48	61	66	53	58	62	67
0	0	0	14	15	0	0	7	8

Matome, kad kariūnams sunkiausiai sekėsi išsiugdyti kalbėjimo įgūdžius. Geriausi yra klausymo rezultatai. Lyginant gautus rezultatus su tų pačių kariūnų įvertinimu prieš metus (1 diagrama) akivaizdžiai matome padarytą pažangą. Net 38 kariūnai sugebėjo pagerinti klausymo, o 54 – skaitymo įgūdžius ir pasiekė pirmąjį kalbos mokėjimo lygį. Kalbėjimo ir rašymo įgūdžiai taip pat pagerėjo.

1 diagrama. Kandidatų į kariūnus (2001 m.) ir jų pažangos po vieno mokymosi metų (2002 m.) testavimo rezultatai

Baigusius 2 kursą kariūnus, katedros prašymu, įprastomis sąlygomis testavo profesionalūs Mokymo ir doktrinų valdybos testuotojai. Šį kartą visiems kariūnams buvo naudojamas vienas 1-3 lygių testas (neaprašomas dėl testų slapto reikalavimų), sudarytas pagal bendruosius kalbos mokymo ir vertinimo principus.

Kadangi testas apėmė visus tris lygius, kariūnams buvo paaiškinta, kad jie gali nesugebėti atlikti visų užduočių, bet neturėtų dėl to jaudintis. Taip sudarytas testas suteikia galimybę objektyviau įvertinti daug savarankiškai dirbančius kariūnus. Be to, remiantis kariūnų vertinimo per pratimus duomenimis, buvo nustatyta, kad tik atskiri kariūnai turi teorinę galimybę pasiekti 3 lygį.

4-os lentelės duomenys rodo, kad daugelio kariūnų visos keturios komunikacinės veiklos rūšys yra įvertintos 2 lygiu, o kai kurie kariūnai sugebėjo pasiekti net 3 lygį (klausymas ir skaitymas). Kalbėjimo ir rašymo įgūdžius buvo sunkiau išsiugdyti. Vertinant šiuos rezultatus būtina prisiminti, kad 39 kariūnai, kurie anglų kalbos Akademijoje mokėsi nuo “0”, taip pat buvo tarp šių 119-kos testuojamųjų. Palyginus 1 kurso (2 ir 3 lentelės) bei 2 kurso (4 lentelė) kariūnų testavimo rezultatus matome, kad kariūnų, įvertintų 0 lygiu, skaičius akivaizdžiai sumažėjo. Pvz., po 1 kurso iš kalbėjimo 0 lygiu buvo įvertinta net 50 kariūnų (36 nuo “0” ir 14 “tęsti”). Po 2 kurso šis skaičius sumažėjo iki 17, bet tai nereiškia, kad 0 lygiu įvertinti kariūnai visiškai nekalba angliškai.

4 lentelė. 2 kurso kariūnų testavimo rezultatai, (2003 m. birželio mėn.) (119 kariūnų)

Lygis	Klausymas		Kalbėjimas		Skaitymas		Rašymas	
	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%
3	9	8	0	0	20	17	0	0
2	75	63	39	33	69	58	55	46
1	34	28	63	53	29	24	64	54
0	1	1	17	14	1	1	0	0

Vertinimo kriterijai reikalauja, kad kariūnai turi gauti 1 lygį iš visų kalbėjimo užduočių (nuomonės reiškimas, apibūdinimas, nuorodų pateikimas it t.t.). Neįvykdžius bent vieno reikalavimo kariūnai nėra įvertinami 1 lygiu. Tokie

pat reikalavimai taikomi visiems kalbos mokėjimo lygiams (KML).

Minėtų duomenų analizė padėjo nustatyti, kuriai komunikacinės veiklos rūšiai reikia skirti daugiau dėmesio ir papildomų savarankiškų užduočių.

Kitais mokslo metais buvo testuojami užbaigę 3 kursą kariūnai.

5 lentelė. 3 kurso kariūnų testavimo rezultatai, (2004 m. gegužės mėn.) (116 kariūnų)

Lygis	Klausymas		Kalbėjimas		Skaitymas		Rašymas	
	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%	Kariūnų skaičius	%
3	3	3	4	4	6	5	0	0
2	84	72	76	66	69	60	69	60
1	29	25	36	31	41	35	47	40

Analizuojant rezultatus matome, kad kariūnų žinios palaipsniui gerėja ir pažanga pastebima visose komunikacinės veiklos rūšyse, tačiau dėl objektyvių ir subjektyvių priežasčių ji nėra visai tokia, kokia buvo planuota. Pirmą, Lietuvos karo akademijoje (ne taip, kaip kitose aukštesiose mokyklose) kariūnai mokosi pagal dvi programas – karinę ir akademinę, todėl užimtumas yra labai didelis. Antra, ne paslaptis, kad kai kurie kariūnai mokosi tik dėl pažymio. Trūksta asmeninio suinteresuotumo ir motyvacijos gerai išmokyti anglų kalbą. Be to, mokymasis kartais nesiekiamas su karjera.

Visa tai paskatino pamėginti panaudoti **vertinimą** ir **savęs vertinimą** kaip svarbius mokymo ir mokymosi metodus.

Vertinimo metodas

Tradicine vertinimo sistema grindžiamas vertinimas yra „vienpusiškas, labiau skatinantis įsiminti žinias negu kritiškai mąstyti, spręsti problemas, naudotis įvairiais žinių šaltiniais“, rašoma Užsienio kalbų mokymo strategijos gairėse (Žadeikaitė 2002). Dokumente teigiama, kad tokia vertinimo kultūra neskatina kūrybiškumo, nestiprina mokymosi motyvacijos, nežadina noro mokytis. Būtina keisti besimokančiųjų pažangos ir pasiekimų vertinimą. Kokybiškas vertinimas turi tapti sudedamąja ugdymo ir mokymosi proceso dalimi. Vertinimas turi užtikrinti veiksmingą mokymo ir mokymosi grįžtamąjį ryšį. Be to, labai svarbus yra ir pačių besimokančiųjų sugebėjimas vertinti save. „Gebėjimas įvertinti savo pažangą ir pasiekimus yra esminė gebėjimo nuolat mokytis dalis, ...“ (Žadeikaitė 2000). Taigi reikia eiti nuo mokymosi tam, kad būtų įvertintas, prie vertinimo, padedančio sėkmingai mokytis.

Siekdami, kad kariūnai aiškiai suvoktų platesnius mokymosi tikslus ir įvertintų savo mokymosi pažangą, nutarėme pradėti naudoti **savęs vertinimo metodą**. Pirmo semestro pabaigoje, gavus testo, įskaitos arba egzamino rezultatus, kariūnai bus prašomi paanalizuoti juos ir įvertinti savo pasiekimus. Jiems bus išdalyta anketa, kurioje prašoma atsakyti į keletą klausimų. Siūlomi anketos klausimai:

1. *Jei jūsų įvertinimas yra nepakankamai aukštas, kas sutrukdė jums gauti aukštesnį įvertinimą? Atsižvelkite į šiuos, taip pat ir į kitus veiksnius:*

- nepakankamos žinios;
- medžiagos nesupratimas;
- neteisingas testo / egzamino klausimo / -ų supratimas;
- emocinis arba fizinis stresas;
- kita.

2. *Paanalizuokite savo pasiruošimą:*

- ar pakankamai skyrėte laiko ir ar protingai jį išdėstėte?
- ar laikas buvo efektyviai panaudotas, t.y., ar supratote ką mokotės, ar tik mechaniškai kartojote?
- ar efektyviai išnaudojote paskaitų ir saviruošos laiką?

3. *Ką ketinate daryti kitaip, ruošdamiesi kitam atsiskaitymui?*

Po kito testo, įskaitos ar egzamino kariūnai prašomi atlikti savianalizę:

1. Pakomentuokite, kaip ruošėtės šiam atsiskaitymui, palyginti su pirmuoju.
2. Kaip tai, jūsų manymu, paveikė rezultatą?
3. Ką ketinate daryti ateityje?

Mokymosi analizė, savo pažangos matymas ir dėstytojų atsižvelgimas į kariūnų reikmes motyvuoja mokymąsi. Kalbant apie reikmes ir jų analizę, reikia paminėti, kad yra dvi skirtingos reikmių analizės rūšys, kurias naudoja kalbos mokymo programų rengėjai. Pirmoji iš jų yra studento reikmių analizė, o antroji – užduočių analizė (Nunan 1994). Katedra atliko abiejų šių rūšių analizę, prieš tai išnagrinėjusi John Munby (Munby 1978) pateikiamą reikmių analizės pritaikymo programoje modelį. Nors minėtas modelis, D.Nunan manymu, siaurina programas (Nunan 1994), jis iš dalies tinka kariūnams, nes, be bendrosios kalbos, jie mokosi specifinių karinių dalykų.

Akademijos kariūnų reikmės

Užsienio kalbų katedroje atlikta kariūnų anglų kalbos reikmių analizė (dalyvavo 186 kariūnai) parodė, kas jiems atrodo svarbiausia įvairiose komunikacinės veiklos rūšyse:

- Klausymas. Didelė besimokančiųjų dalis (106 kariūnai) linkusi klausyti radijo ir televizijos programų. 83 kariūnai pageidautų tobulinti savo įgūdžius, klausydamiesi mokomųjų įrašų karine tematika. Pageidaujama klausyti paskaitų anglų kalba, taip pat turėti galimybę pasinaudoti daugiau ir įvairesnėmis kompiuterinėmis kalbos mokymo programomis.
- Kalbėjimas. 153 kariūnai norėtų kalbėti laisvai pasirinktomis temomis, naudoti karinius terminus. Bent pusė apklaustų kariūnų norėtų dalyvauti debatuose, skaityti pranešimus nurodytomis arba laisvai pasirink-

tomis temomis, ypač susiejant jas su būsimąja tarnyba daliniuose. Paklausti apie konkrečių įgūdžių svarbą, 176 kariūnai minėjo dalyvavimą neoficialiame pokalbyje bei diskusijoje. 152 kariūnai pabrėžė gebėjimą kalbėti sklandžiai, pasitikint savimi ir aiškiai pateikti informaciją. 79 kariūnai norėtų tobulinti instrukcijų ir nurodymų pateikimą.

- **Skaitymas.** Net 136 kariūnai yra linkę skaityti autentiškus tekstus ir laikraščių straipsnius karine tematika. 95 kariūnai skaitytų tekstus ne vien karine, bet ir bendrąja tematika. Kai kurie norėtų skaityti grožinę literatūrą (50 kariūnų).
- **Rašymas.** Dauguma (160 kariūnų) norėtų, kad jiems būtų skiriamos su tarnyba susijusios karinės rašymo užduotys, bet pažymi, kad jiems svarbu išmokti ir neformalaus susirašinėjimo anglų kalba. Akademiniu rašymu domisi 46 kariūnai.

Analizė taip pat parodė, kad daugumas kariūnų reikmių ir yra tenkinama mokymo proceso metu, tik jie to neįsisąmonina. Pvz., užsiėmimų metu klausomasi įrašų įvairiausia tematika (taip pat ir karine), be to kariūnams duodamos užduotys savarankiškam klausymuisi garso laboratorijoje; kariūnai mokomi rašyti memorandumus ir pan. Kita vertus, atsižvelgus į konstruktyvius kariūnų siūlymus, buvo pakeičiama mokymo programa: įvestos naujos bei pataisytos turimos temos, pakeistas temų nagrinėjimo laikas, derinant su kitomis katedromis, padidintas konsultacijų skaičius ir papildyta mokomoji medžiaga. Katedros dėstytojai parengė ir išspausdino atskirus anglų-lietuvių ir lietuvių-anglų kalbų karybos žodynus. Be jau naudojamų vadovėlių karine tematika (Tactical English for Land Forces in Peace Support Operations, Command English, Army Topics ir kt.), buvo užsakyti nauji (Campaign, Military Speaking ir kt.).

Visa tai kartu su kariūnų savęs vertinimu ir kritiška savi- analize, pagyvino ir padarė veiksmingesniu mokymo procesą o tai, savo ruožtu, pagerino rezultatus.

Mokymo / mokymosi metodai

Tyrimo duomenys rodo, kad kariūnams lėčiausiai formuojasi aktyvaus kalbos vartojimo įgūdžiai – kalbėjimas ir rašymas, todėl buvo peržiūrėtos mokymo programos ir planai, apgalvoti mokymo metodai. Kalbėjimo įgūdžiams vystyti buvo sudaryta daug situacijų, provokuojančių kariūnus kalbėti, buvo akcentuojami komunikaciniai kalbos mokymo metodai. Užduotys formuluojamos taip, kad skatintų bendravimą. Štai keletas pavyzdžių:

1) Daugelį gramatikos pratimų galima paversti komunikaciniais, pavyzdžiui, atliktą pratimą tikrinti poromis, ne tik perskaitant atsakymą, bet ir toliau palaikant pokalbį. Tarkim, jei užduotis buvo sudaryti klausimus, pavartojant “First Conditional”, ir kariūnas sugalvojo klausimą “What will you do if you find a wallet on the street?”, tai jis ne šiaip perskaito klausimą, kad patikrintų, bet užduoda jį draugui ir abu toliau kalbasi apie tai.

2) Skaitymo užduotys gali būti derinamos su kalbėjimu ne tik prašant perskaityti atsakyti į klausimus arba aptarti tekstą. Galima prieš pradėdant skaityti suskirstyti kariūnus į grupes, tarkim, trys grupės po tris kariūnus kiekvienoje

(priklauso nuo studentų skaičiaus grupėje). Skaitymą tekstą suskirstyti atitinkamai į tris dalis ir duoti kiekvienai grupei po vieną dalį. Per tam tikrą laiką kariūnai turi perskaityti savo teksto dalį, išsiaiškinti nežinomus žodžius ir pasirošti papasakoti. Tuomet jie pergrupuojami taip, kad kiekvienoje grupėje būtų kariūnas, turintis kitą teksto dalį (kad susidarytų visas tekstas). Kariūnai papasakoja savo pasiroštą dalį, užduoda vienas kitam klausimus, jei kas neaišku. Vėliau skaitomas visas tekstas ir diskutuojama. Namų darbams gali būti duodama kūrybinė rašto užduotis.

3) Rašymo įgūdžiams tobulinti buvo nutarta skirti daugiau neilgų rašto užduočių pratybų metu, pvz., trumpai susumuoti ar apibendrinti perskaitytą tekstą ir pan. Kreipiamas dėmesys į paragrafo organizaciją, logiškumą, minčių nuoseklumą bei jungiamųjų žodžių vartojimą. Taip pat buvo pasiūlyta kariūnams kartu su dėstytoju rašyti dienoraštį (journal). Tai neformalus, pažymiu nevertinamas susirašinėjimas, kuris taip pat tobulina kariūnų rašymo įgūdžius.

Išvados

Panaudojus diagnostinį ir vertinamąjį testavimą, kurie buvo išsamiai aptarti Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratoje (McNamara 2000, pp. 4-5), tyrimų rezultatai rodo, kad:

1) anglų kalbos mokymui skirtų valandų skaičius Lietuvos karo akademijoje yra pakankamas 2 lygiui pasiekti. Norint, kad kariūnai pasiektų 3 lygį (gabesni ir stropesni jį pasiekia ir dabar), reikėtų didinti anglų kalbai skirtų auditorinių valandų skaičių arba intensyvinti kursą. To padaryti negalima, nes, kaip jau buvo minėta, Akademijoje kariūnai studijuoja pagal dvi skirtingas programas (karinę ir akademinę) ir yra labai užimti;

2) turimas auditorinių ir savarankiško darbo valandų skaičius leidžia nuosekliai ugdyti kariūnų visų keturių anglų kalbos komunikacinės veiklos rūšių įgūdžius ir kiekvienais metais jų žinių lygis gerėja;

3) komunikacinių metodų naudojimas bei prasmingomis užduotimis pagrįstas mokymasis (Task Based Learning), kai formuojami kariūnų tiriamosios veiklos įgūdžiai, tuo pat metu “panardinant” juos į kalbinę aplinką ir taip skatinant išmokti kalbą, leidžia geriau derinti mokymą su kariūnų reikmėmis, padaro mokymąsi prasmingesnį;

4) Akademijoje dauguma kariūnų anglų kalbos mokymosi reikmių yra tenkinama. Norint, kad visi kariūnai tai suprastų ir sąmoningai mokytųsi, nutarta naudoti vertinimo bei kariūnų savęs vertinimo metodus. Kartu su testavimu jie leido nustatyti ir akivaizdžiai pamatyti pasiekimus ir trūkumus, numatyti tolesnio mokymo(si) žingsnius, koreguoti mokymo(si) procesą, metodus ir keliamus reikalavimus, papildyti mokomąją medžiagą bei informuoti kariūnus.

Literatūra

31. Bachman, LF 2003, Fundamental Considerations in Language Testing, Oxford, Oxford University Press.
32. Bachman, LF and Palmer, AS 2000, Language Testing in Practice, Oxford, Oxford University Press.
33. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment 2001, Cambridge, Cambridge University Press.

34. McNamara, T 2000, Language Testing, Oxford, Oxford University Press.
35. Munby, J 1978, Communicative Syllabus Design, Cambridge, Cambridge University Press.
36. Nunan, D 1985, Language Teaching Course Design: Trends and Issues, Adelaide, National Curriculum Resource Centre.
37. Nunan, D 1994, Syllabus Design, Oxford, Oxford University Press.
38. Nunan, D and Burton, J 1985, Using Learner Data in Designing Language Courses: Workshop Guide, Adelaide, National Curriculum Resource Centre.
39. Žadeikaitė, L ir kt. 2002, Užsienio kalbų mokymo strategijos gairės, http://www.smm.lt/veiklos_planai_ir_programos/doc/uk_strat.doc.

Genovaitė Laugalienė, Audronė Riley

Determination of English Language Proficiency and Enhancement of Teaching

Santrauka

The purpose of the article is to present data and methods of the research carried out at the Department of Foreign Languages of the Military Academy of Lithuania. The aim of the research was to determine the progress that cadets might make in studying English within the curriculum, the number of hours required to reach the set standard, and the most effective methodology and resources contributing to it. The basis of the research is both individual needs of cadets and needs of the National Defence System. We used methods of testing and evaluation. The findings show that: 1) the number of hours allotted to English for reaching Level 2 is adequate and gives grounds for consistent formation, development and integration of the four communicative skills of the language; 2) use of Communicative Methods and Task Based Learning allows to tailor teaching to cadets' needs, and makes learning more meaningful; 3) most of cadets' needs in language learning are satisfied, and the Method of Evaluation and Self-evaluation enables them to see progress clearer and promotes their motivation to study.

Straipsnis įteiktas 2006 02
Parengtas spaudai 2006 06

Autorės

Genovaitė Laugalienė, Generolo J. Žemaičio Lietuvos karo akademijos Užsienio kalbų katedros vedėja.

Mokslinių interesų sritis: užsienio kalbų mokymo metodika.

Adresas: Šilo g. 5a, LT-10322 Vilnius, Lietuva.

El.paštas: fil1@lka.lt

Audronė Riley, dr. Generolo J. Žemaičio Lietuvos karo akademijos Užsienio kalbų katedros docentė.

Mokslinių interesų sritis: užsienio kalbų mokymo metodika.

Adresas: Šilo g. 5a, LT-10322 Vilnius, Lietuva.

El.paštas: fil1@lka.lt

